

Mere fritid til danskerne i perioden fra 2008 til 2018

En ny undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed om danskernes tidsanvendelse i 2018 viser, at de 18-74-åriges fritid gennemsnitligt er steget med godt 3 timer om ugen siden 2008. Det var året, hvor danskernes brug af døgnets 24 timer sidst blev studeret af forskningsenheden.

Fritid er her defineret som den tid, vi ikke bruger på arbejdsmarkedet, husholdningsarbejdet og såkaldt primære behov som spisning, søvn og personlig hygiejne.

Tabel 1 Tidsforbrug for 18-74-årige mænd og kvinder på en gennemsnitlig ugedag, 2008 og 2018

	2008	2018	2008-18
Timer:min			
Mænd			
Arbejde på arbejdsmarkedet ¹	4:27	4:09	-0:18 ^b
Husholdningsarbejde ²	2:55	2:34	-0:21 ^a
Fritid	6:43	7:16	0:33 ^a
Kvinder			
Arbejde på arbejdsmarkedet ¹	3:24	3:19	-0:05
Husholdningsarbejde ²	3:51	3:28	-0:23 ^a
Fritid	6:28	6:50	0:22 ^a

¹ Hoved- og bibeskæftigelse og ikke-afspadseret overarbejde og tid brugt på transport til og fra arbejde og frokostpauser på arbejde eller uddannelse og transport hertil og fra.

² Indkøb, husarbejde, gør-det-selv-arbejde og børneomsorg.

^{a,b} Forskellen årene imellem er signifikant på hhv. 0,001- og 0,01-niveau.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Af tabel 1 fremgår det, at mændene har fået 33 minutters ekstra fritid på en gennemsnitlig ugedag. Over det samme tiår har kvinderne fået 22 minutters ekstra fritid eller henholdsvis næsten 4 og 2 ½ timer mere om ugen. Mænd har dermed fortsat – ½ time om dagen – mere fritid end kvinder.

Tiden brugt på de primære behov er stort set uændret mellem 2008 og 2018. For begge køn ligger den omkring 10 timer inkl. søvn på en gennemsnitlig ugedag i 2018.

Mindre tid på husholdningsarbejde for begge køn

Af tabel 1 fremgår det også, at både mænd og kvinder har reduceret deres daglige tidsforbrug på husholdningsarbejde med ca. 20 minutter. Det er dermed fortsat sådan, at kvinder bruger en time mere på husholdningsarbejdet om dagen end mændene.

Mændene har et fald i tidsanvendelsen på betalt arbejde på et kvarter på en gennemsnitlig ugedag, mens kvinders tidsanvendelse på betalt arbejde har været uændret, når vi tager et gennemsnit for alle 18-74-årige.

Den faktiske arbejdstid for *beskæftigede* mænd er fortsat gennemsnitligt 38 timer og for *beskæftigede* kvinder 30 ½ time om ugen.

Seniorforsker Jens Bonke, der er hovedansvarlig for tidsanvendelsesundersøgelserne i 2008 og 2018 kommenterer resultaterne på denne måde: ”Ændringerne er bemærkelsesværdige, da der som regel skal længere tid til at ændre på tidsmønstre og døgnrytmer”.

Uddannelsesbaggrunden har betydning for tidsanvendelsen

Undersøgelsen viser, at det har betydning for tidsanvendelsen, hvilken uddannelse man har.

Kvinder med en lang videregående uddannelse arbejder i gennemsnit mindre på arbejdsmarkedet på en gennemsnitlig ugedag end kvinder med en grundskoleuddannelse, men mænd med en lang videregående uddannelse arbejder omkring 40 minutter mere på en gennemsnitlig ugedag end mænd med en grundskoleuddannelse.

Flere med fleksible arbejdstider

Den nye tidsanvendelsesundersøgelse viser, at der siden 2008 er blevet forholdsvis færre med faste arbejdstider og flere med fleksible.

I 2008 havde hver anden af de beskæftigede en fast arbejdstid. I dag er det godt hver tredje. Til gengæld er andelen med varieret arbejdstid efter aftale med arbejdsgiveren fordoblet fra 10 til 20 pct.

Samtidig er andelen med mulighed for egen tilrettelæggelse af arbejdstiden steget fra 16 til 20 pct., mens andelen med flekstid er uændret godt 20 pct.

Med lang arbejdstid følger ofte en mere fleksibel tilrettelæggelse af tiden på jobbet

2018-undersøgelsen viser, at fleksibiliteten så afgjort er mest udtalt for beskæftigede med lange arbejdstider.

Af tabel 2 fremgår det, at 55 pct. af dem med under 37 timers arbejdstid har en aftalt fast arbejdstid. For dem med mere end 44 timer om ugen er andelen kun 18 pct.

Blandt dem med de meget lange arbejdstider er andelen med flekstid eller varieret arbejdstid efter aftale ganske vist ikke specielt høj. Men det hænger igen sammen med, at hver anden af denne type beskæftigede har mulighed for helt selv at tilrettelægge arbejdstiden.

Tabel 2 Andel danskere med fleksible arbejdstider og deres normale ugentlige arbejdstid. 18-74-årige. 2018

	Faste arbejdstider	Flekstid	Variert arbejdstid efter aftale	Egen tilrettelæggelse af arbejdstiden
	Pct.			
Ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen	2018			
<37 timer	54,6	14,9	15,6	14,9
37 timer	44,5	27,1	17,8	10,6
>38-44 timer	22,6	27,6	26,8	23,0
45+ timer	18,0	9,3	22,6	50,1
Alle	38,2	21,5	19,9	20,4
	2008			
Alle	52,9	21,2	10,5	15,5

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Danskerne er generelt tilfredse med arbejdet

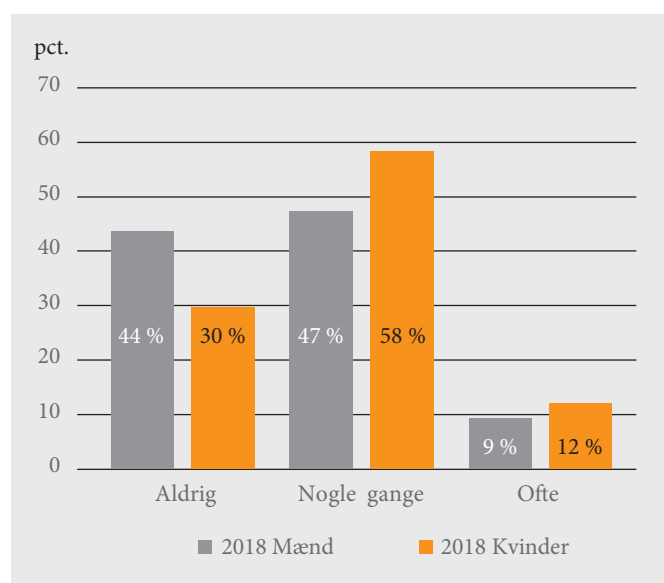
Forskerne har også spurgt til befolkningens tilfredshed med arbejde og fritidsomfang samt forekomsten af stress.

Tre ud af fire beskæftigede er meget eller fuldstændig tilfredse med deres arbejde, mens det er godt halvdelen, som er meget eller fuldstændig tilfredse med omfanget

af deres fritid. Generelt er halvdelen af de beskæftigede mere tilfredse med deres arbejde end med omfanget af deres fritid, mens fire ud af ti både er tilfredse med arbejdet og fritiden.

I 2018 er der flere, der ofte eller nogle gange er stressede, og færre, der aldrig er stressede, i forhold til i 2008. Det fremgår i øvrigt, at flere kvinder er stressede end mænd, se figur 1.

Figur 1 Stress blandt kvinder og mænd. 2018

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Det viser sig også, at der er stor stabilitet i danskernes stressniveau over en lang periode. Mere end halvdelen af alle respondenterne – 58 pct. – vedblev med enten at være mere eller mindre stressede i perioden 2008-18, mens 42 pct. enten var blevet eller ikke længere var stressede i 2018 sammenlignet med i 2008.

Sådan har vi gjort

I perioden fra april 2017 til marts 2018 gennemførte ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed en omfattende undersøgelse af, hvordan danskerne bruger tiden. 5.704 18-74-årige udfyldte i perioden et baggrundsskema og over 4.000 døgnrytmeskemaer for to udvalgte dage – en hverdag og en weekenddag.

Døgnrytmeskemaerne viser, hvad danskerne har lavet fra kl. 04 til et døgn efter kl. 04. Data for hverdage og weekenddage er vægtet med henholdsvis $\frac{5}{7}$ og $\frac{2}{7}$ for at nå frem til en gennemsnitlig ugedag.

Der er gennemført en lignende undersøgelse i 2008, som der sammenlignes med i den nye publicering, og i 2001, 1987, 1975 og 1964. Det giver mulighed for at belyse udviklingen i danskernes tidsanvendelse over flere årtier.

Jens Bonke har publiceret syv bøger og en række artikler i videnskabelige tidsskrifter på baggrund af 2008-undersøgelsen, samtidig med at Jens Bonke har deltaget i Eurostats arbejde med at udarbejde internationale retningslinjer for sådanne undersøgelser, som i dag gennemføres i de fleste lande. De danske tidsanvendelsesundersøgelser bygger på Eurostats anbefalinger.

Langt mere tid til børnene

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har tidligere vist, at forældre siden 1980'erne har brugt stadig mere tid på deres børn. Den nye undersøgelse dokumenterer, at denne udvikling er fortsat.

Tabel 3 viser udviklingen siden 2001 i forældres brug af tid på børnene på en gennemsnitlig ugedag.

Tabel 3 Fædre og mødres tid brugt på børneomsorg 2001, 2008 og 2018

	2001	2008	2018
Gns. ugedag timer: min *			
Mødre	1:56	2:00	2:55
Fædre	1:07	1:27	2:15

* Note: På aktive omsorgsdage

Kilde: Bonke (2009); ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

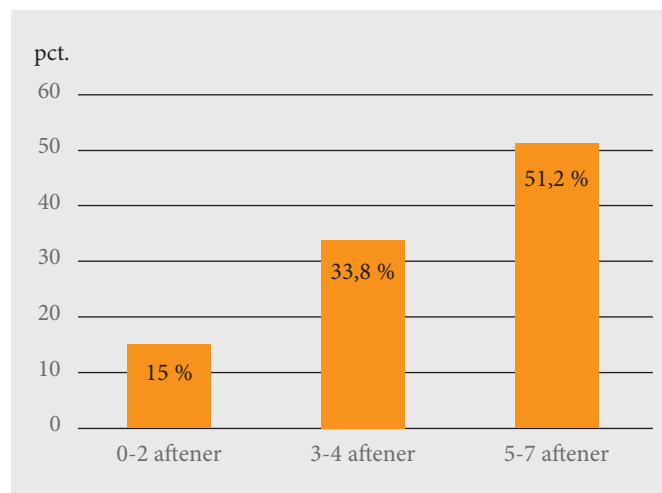
Det fremgår, at stigningen i tidsanvendelsen på børnene ligefrem er accelereret siden 2008. Både mødre og fædre bruger i 2018 næsten en time mere om dagen på børnene end i 2008, mens tidsallokeringen ikke ændrede sig væsentligt for mødre mellem 2001 og 2008.

For alle år er der registreret tid brugt på dage, hvor forældrene faktisk bruger tid på børnene, selvom der også kan være dage, hvor dette ikke er tilfældet. Det gælder således både for undersøgelserne i 2018 og 2008 og de tidligere undersøgelser, at det er de aktive omsorgsdage, der har været i fokus.

Faste tidsbindinger er ikke i konflikt med samvær med børnene om aftenen

Samværet i familien belyses også via en afdækning af, hvor mange aftener om ugen familierne kan samles uden at være bundet af fx arbejde eller faste fritidsaktiviteter.

Figur 2 Antal aftener om ugen med muligt samvær hos par med børn. 2018

Spm.: Hvor mange af ugens syv aftener har hele familien mulighed for at foretage sig noget samlet – uden at noget familiemedlem må svigte sine faste fritidsinteresser?

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Figur 2 viser, at i halvdelen af alle børnefamilier er der mellem 5 og 7 aftener om ugen, hvor faste fritidsinteresser ikke kommer i konflikt med samværet med børnene.

Faktisk er det kun i hver syvende børnefamilie, at der er to eller færre aftener, hvor familien kan være samlet. Det viser sig, at dette billede af ugentlige samværsmuligheder med børnene stort set var det samme i 2001 og 2008.

Forældres tid brugt på børnene har social slagside

Forældrenes uddannelse spiller en stor rolle for den tid, de bruger på deres børn. Fædre med lang videregående uddannelse bruger således dobbelt så lang tid på deres børn som fædre uden uddannelse, mens mødre med lang videregående uddannelse bruger en halv gang mere tid end mødre uden uddannelse.

Danskerne bruger fire gange så meget tid på passiv fritid som på aktiv

Når danskerne skal vælge mellem aktive og passive aktiviteter i fritiden, falder valget oftest på de passive. Det viser den nye undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed af befolkningens tidsanvendelse i 2018.

I undersøgelsen grupperes fx foreningsliv, frivilligt arbejde, motion og sport som aktiv fritid. Passiv fritid er tid brugt på fx læsning, socialt samvær, tv og radio samt internet o.l. For både kvinder og mænd udgør den passive fritid omkring fem timer på en gennemsnitlig ugedag, lidt mere for mændene end for kvinderne. Den aktive fritid tager en time og et kvarter for begge køn.

Der er ikke sket nogen væsentlig ændring i fordelingen af aktiv og passiv fritid i løbet af de seneste ti år, hvilket gælder for både kvinder og mænd.

Radio, tv, video og streaming ligger i toppen blandt de passive fritidsaktiviteter

Blandt de passive gøremål dominerer tiden brugt på tv, radio, video og streaming hos begge køn, og hos begge køn er omkring 60 procent forbrugere af disse tjenester på en gennemsnitlig ugedag. Mændene bruger 2 timer, og kvinderne 1 ¾ time, se også tabel 4.

Dertil kan for mændene lægges ca. 1 ½ time brugt på pc'en, internettet, it og telefonen. Kvinderne bruger omkring en time på disse platforme. Tid brugt på socialt samvær fylder en time og 20 minutter hos mændene over for en time og 36 minutter hos kvinderne.

Tabel 4 viser også tidsforbruget på den aktive del af fritiden, hvor de to køn bruger stort set lige meget tid med en i øvrigt tilnærmelsesvis ensartet fordeling.

Tid anvendt på hobbyer dominerer blandt de aktive kategorier med et kvarter ned til den næste i rangordenen: tid anvendt på motion og sport, der for den gennemsnitlige dansker på en gennemsnitlig ugedag tager godt 20 minutter. Omkring 20 procent af danskerne er på en sådan gennemsnitlig ugedag i gang med motion eller sport.

Tabel 4 Fritid opdelt på aktive og passive aktiviteter for mænd og kvinder. 18-74-årige. 2018

	Mænd	Kvinder
	Timer:min. gns. ugedag for alle (andel aktive)	
Passive	5:11 (93)	4:45 (93)
- Læsning	0:20 (19)	0:26 (25)
- Socialt samvær	1:20 (36)	1:36 (42)
- Tv, radio, video, streaming	2:02 (63)	1:42 (59)
- Computer, internet, it	0:32 (24)	0:15 (17)
- Telefonsamtaler, SMS	0:55 (31)	0:43 (32)
Aktive	1:15 (41)	1:14 (44)
- Fritidssysler/hobby	0:38 (18)	0:36 (20)
- Motion/sport	0:23 (22)	0:23 (22)
- Underholdning/kultur	0:08 (4)	0:11 (5)
- Foreningsliv	0:06 (3)	0:05 (3)
Andet (inkl. hjælp til andre husstande) og transport	0:45 (29)	0:46 (32)
I alt ¹	7:11 (97)	6:45 (98)

¹ Ekskl. restaurant/cafe, spising, personlig hygiejne og søvn.
Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Mere end to ud af tre har faste ugentlige fritidsinteresser

Faste ugentlige fritidsinteresser fylder stort set lige meget for kvinder og mænd. 70 procent af kvinderne har en fast ugentlig fritidsinteresse mod 63 procent af mændene. Tidsforbruget hos de to køn på disse aktiviteter er også omtrent lige stort: 2 timer og 52 minutter hos kvinderne mod 3 timer og fem minutter hos mændene.

Udgivelser fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed om befolkningens tidsanvendelse, 1989-2018

Det første projekt i det, der i dag er ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, handlede om ændringer i befolkningens tidsanvendelse og forbrugsmønstre fra 1960'erne og frem til den første udgivelse i 1989. Herefter har forskningsenheden med jævne mellemrum publiceret bøger og artikler om den måde, vi bruger tiden på.

Fra 2008/09 overtog seniorforsker Jens Bonke eksempelvis ansvaret i forskningsenhedens regi for de store danske tidsanvendelsesundersøgelser i 2008 og 2018, hvor dette nyhedsbrev beskriver hovedresultaterne fra tidsanvendelsesundersøgelsen i 2018. Jens Bonke havde også været ansvarlig for 2001-undersøgelsen i Socialforskningsinstituttet.

Det følgende giver en kronologisk ordnet oversigt over udgivelser om tid fra forskningsenheden.

1989

Erik Ib Schmidt, Eszter Körmendi, Gunnar Viby Mogensen og Jon Vibe-Pedersen. *24 timer i døgnet. Tidsanvendelse og forbrugsmønstre siden 60'erne*. Aarhus: Systime.

1990

Erik Ib Schmidt. *Behøver vi at nå det hele?* København: Spektrum.

Gunnar Viby Mogensen. Red. *Time and consumption*. København: ROCKWOOL Fondens Forskningsprojekt i kommission hos Danmarks Statistik.

Peter Brixen. *Tid i økonomisk teori*. København: ROCKWOOL Fondens Forskningsprojekt i kommission hos Danmarks Statistik.

1991

Bent Jensen. *Danskernes dagligdag. Træk af udviklingen fra 1960'erne til 1990'erne*. København: Spektrum.

1992

Benedicte Madsen og Mette Nayberg. *Hvornår vil vi arbejde? En socialpsykologisk undersøgelse af danskernes syn på arbejde og fritid*. København: Spektrum og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Helle Schönemann-Paul, Eszter Körmendi og Thomas Gelting. *Den faste arbejdstid er fortid. Om danskernes arbejdstidsmønstre og om den faglige og geografiske fleksibilitet på arbejdsmarkedet*. København: Spektrum og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2004

Bent Jensen. "Arbejder vi allerede nu for meget?" Kapitel 11 i Bent Jensen. 2004. *Vil der være hænder nok? Danskernes arbejdsudbud i 2000-tallets velfærdsstat*. København: Gyldendal og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke. Paid Work and Unpaid Work: Diary Information versus Questionnaire Information. *Social Indicator Research*. Vol 70, pp. 349-368.

2009

Jens Bonke. *Forældres brug af tid og penge på deres børn*. Odense: Syddansk Universitetsforlag og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke og Gøsta Esping-Andersen. *Family Investments in Children: What Drives the Social Gap in Parenting?* København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke og Peter Fallesen. *The Impact of Incentives and Interview Methods on Response Quantity and Quality in Diary and Booklet Based Surveys*. København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2011

Jens Bonke med bidrag af Morten Møller. *Søvn – ægteskab, indkomst og helbred*. København: Gyldendal og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Bent Jensen og Torben Tranæs. *Vi der bor i Danmark. Hvem er vi? Og hvordan lever vi?* København: Gyldendal og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2012

Jens Bonke med bidrag af Bent Jensen. *Har vi tid til velfærd? Om danskernes brug af deres tid ude og hjemme*. København: Gyldendal og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke. *The Impact of Changes in Life-stage on Time Allocations in Denmark. A Panel Study 2001-2009*. København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke og Bent Jensen. *Hvad har vi gjort ved tiden? En forskningsoversigt over tidsanvendelsesstudier før og nu.* Odense: Syddansk Universitetsforlag og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2013

Jens Bonke og Jane Greve. *Children's Health-Related Life-Styles: How Parental Child Care Affects Them.* København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2014

Jens Bonke. *Arbejdstid – Hvorfor er der forskel på faktisk og normal arbejdstid?* København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2015

Jens Bonke. *Karrierekvinder og -mænd.* København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Jens Bonke. *Velstand og velfærd.* Danmarks Statistik og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

2016

Jens Bonke. *Tiden, vi spiser.* ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag.

Undersøgelsens publicering:

Jens Bonke og Anders Wiese Christensen. *Hvordan bruger danskerne tiden?* Gyldendal og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

For yderligere oplysninger: Forskningschef Jan Rose Skaksen, tlf. 29 24 64 19, mail: jrs@rff.dk

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning